

АГРОПРОМИСЛОВИЙ КОМПЛЕКС РІВНЕНСЬКОЇ ОБЛАСТІ В УМОВАХ ВІЙНИ В УКРАЇНІ

Яроменко Оксана

*кандидат географічних наук, доцент,
доцент кафедри географії і туризму,
начальник відділу з наукової діяльності та аспірантури
Приватного вищого навчального закладу
«Міжнародний економіко-гуманітарний університет
імені академіка Степана Дем'янчука»*

Островський Олександр

*здобувач другого (магістерського) рівня вищої освіти
факультету географії, історії та туризму
Приватного вищого навчального закладу
«Міжнародний економіко-гуманітарний університет
імені академіка Степана Дем'янчука»
м. Рівне, Україна*

Агропромисловий комплекс (АПК) має величезне значення для регіону, оскільки формує продовольчу безпеку, забезпечує робочі місця та впливає на якість життя населення, є системоутворюючою сферою економіки, що впливає на демографічний потенціал та стабільність розвитку території.

АПК охоплює виробництво сільськогосподарської продукції, її переробку, транспортування та реалізацію, а також матеріально-технічне забезпечення.

Рівненська область розташована в північно-західній частині України. За характером рельєфу поділяється на північно-західну в межах Поліської низовини та південну, підвищену, що займає північну окраїну Волинсько-Подільської височини. За природно-кліматичними умовами область розподілена на зону Лісостепу і Полісся, відповідно до яких склалися й напрями спеціалізації сільського господарства. Зона Лісостепу: зерновий з вирощуванням сої, соняшнику, ріпаку, цукрового буряку та тваринництвом. Зона Полісся зерново-картоплярський та тваринництвом.

Земельний фонд Рівненської області складає 2005,1 тис. га, з них 922,2 тис. га (46%) займають сільськогосподарські угіддя агропромислового комплексу [1].

Сільське господарство області складає майже четвертину її валового внутрішнього продукту, забезпечує сировиною переробну промисловість, створюючи основу експортного потенціалу.

Рівненщина має значний виробничий потенціал. Пріоритетними напрямками розвитку аграрного сектору економіки регіону є виробництво зернових та зернобобових культур, цукрових буряків, сої, соняшнику, ріпаку, картоплі, овочів, виробництво м'ясо-молочної продукції, а також розвиток інфраструктури аграрного ринку.

До складу агропромислового комплексу області входять понад 700 діючих суб'єктів господарювання.

Регіон має розвинену промисловість, включаючи машинобудівну, хімічну (виробництво мінеральних добрив), харчову та деревообробну галузі, що створює базу для інтеграції з агросектором.

У 2024 р. обсяги валової продукції сільського господарства в усіх категоріях господарств зросли на 2,0%, включно зі збільшенням у сільськогосподарських підприємствах на 3,7% порівняно з аналогічним періодом минулого року. Відзначено приріст виробництва м'яса на 5,6%, яєць на 4,0% і поголів'я птиці на 14,9% загалом по всіх типах господарств. Під урожай 2024 року всіма категоріями господарств посіяно сільськогосподарських культур на площі 632,5 тисяч гектарів, що на 0,3 тис. га більше рівня попереднього року [1].

Сільськогосподарські підприємства Рівненської області за 2024 р. демонстрували особливо високі показники зростання: виробництво м'яса збільшилося на 15,9%, молока на 6,9%, яєць на 9,1%, а поголів'я птиці – аж на 43,0% порівняно з 2023 роком. Очікуваний валовий збір зернових культур в усіх категоріях господарств становить 1,37 млн т, що на 8% більше за минулорічний результат. Значне зростання зафіксовано у виробництві гречки – у понад 2,2 рази та сої – на 62% [1].

Весняний посів сільськогосподарських культур по всіх категоріях господарств під урожай 2025 р. прогнозовано на площі 449 тис. га, в тому числі 144 тис. га ярих зернових культур, 187 тис. га технічних культур (цукрових буряків, соняшника, сої), 83 тис. га картоплі та овочевих культур та 35 тис. га кормових культур.

В сільськогосподарських підприємствах прогнозується збільшення посівних площ соняшника на 26 %, ріпаку на 14 %, озимих зернових на 3 %. Прогнозується зменшення посівів сої та цукрових буряків. Стан посівів озимих культур у 2025 р. оцінюється як задовільний [3].

Станом на 2024 р. на Рівненщині функціонувало 411 фермерських господарств, із яких 80 були засновані в умовах воєнного стану. У структурі виробництва фермерів найбільша частка припадає на картоплю – 40%, чверть складають овочі, а зернові та зернобобові культури займають 11%. Крім того, на фермах утримується 1,8 тис. корів і понад 2,5 тис. свиней [4].

Пріоритетними напрямками діяльності залишаються вирощування овочів, ягід, а також культур олійної та зернової групи.

Створюються на Рівненщині й сімейні фермерські господарства. Вони є у 27 громадах області. Найбільше в Острозькій та Костопільській територіальних громадах – по шість господарств. Більшість з них розвивають молочне скотарство. Фермерські господарства області є активними учасниками державних програм підтримки [2].

Аграрії Рівненщини активно залучають фінансові ресурси для подальшого розвитку галузі з використанням кредитів, державних грантів і міжнародної технічної допомоги.

Протягом 2024 р. 173 агровиробники отримали фінансову підтримку в загальному обсязі 1,8 млрд грн, з яких 1,1 млрд грн було виділено за державною програмою «Доступні кредити 5-7-9%» [1].

Для модернізації технічного парку 50 підприємств скористалися програмою компенсації вартості вітчизняної сільськогосподарської техніки та обладнання, отримавши фінансування на суму 10 млн грн (25% вартості техніки). Крім того, один господарський суб'єкт залучив 8 млн грн грантових коштів для створення або розвитку переробного підприємства. Чотири підприємства отримали грантову підтримку обсягом 5,3 млн грн для закладки нових садів та їхнього розвитку. У межах програми «Підтримка фермерських господарств та інших виробників сільськогосподарської продукції» було подано 1182 заявки через Державний аграрний реєстр на загальну суму 68,1 млн грн для отримання субсидій на оброблювані угіддя (1 га) та спеціальної бюджетної дотації для утримання корів, кіз чи овець. Крім того, у рамках Програми «USAID АГРО» близько 400 господарств області отримали по 1 т мінеральних добрив для осінньої посівної кампанії [1].

За 2024 рік експортовано сільськогосподарської продукції на суму 229,1 млн. дол. США. Частка експортованої сільськогосподарської продукції за 2024 р. становила 38,6 % до загальної експортованої продукції по області. Основні країни, до яких експортувалась сільськогосподарська продукція Рівненщини та продукти її переробки у 2024 р. – це країни Африки, Азії та країни Європейського Союзу.

Харчова та переробна промисловість Рівненської області представлена наступними галузями: молокопереробна, м'ясопереробна, хлібопекарська, борошномельно – круп'яна, макаронна, овочепереробна, кондитерська, олійно-жирова, консервна та пиво-безалкогольна.

Завдяки державним і регіональним програмам підтримки агропромисловий комплекс Рівненщини продовжує динамічно розвиватися,

забезпечуючи економічне зміцнення регіону та стабільне зростання сільськогосподарського виробництва.

Війна створює логістичні проблеми, що ускладнюють перевезення сировини та готової продукції, а також можуть впливати на доступність добрив та інших ресурсів.

Незважаючи на воєнний стан в Україні, Рівненщина залишається привабливою для інвесторів, що дає змогу розвивати виробничі потужності та покращувати інфраструктуру агропромислового комплексу.

Інвестиції в агропромисловий комплекс області є невід'ємною складовою її стабільного економічного зростання. З кожним реалізованим інвестиційним проектом створюються нові робочі місця, збільшуються надходження до бюджету, підвищується конкурентоспроможність підприємств області. Інвестиційні коштикладаються у сучасні технології вирощування зберігання та переробку сільськогосподарських культур, розвиток тваринництва.

Загалом, агропромисловий комплекс Рівненської області в умовах війни в Україні демонструє стійкість, використовуючи свою стратегічне положення та наявну агропромислову базу для подолання викликів та забезпечення продовольчої безпеки.

ЛІТЕРАТУРА

1. Департамент агропромислового розвитку Рівненської обласної державної адміністрації. URL: <https://agroprom-rivne.gov.ua/ekonomichna-diyalnist-agropidpriyemstv/article/pidsumki-roboti-agropromislovogo-kompleksu-oblasti-496> (дата доступу: 08.09.2025).
2. Під час воєнного стану на Рівненщині створили 80 фермерських господарств. URL: <https://www.rv.gov.ua/news/pid-chas-voiennoho-stanu-na-rivnenshchyni-stvoryly-80-fermerskykh-hospodarstv> (дата доступу: 08.09.2025).
3. Хід проведення сільськогосподарських робіт. URL: <https://agroprom-rivne.gov.ua/zemlerobstvo/hid-provedennya-silskogospodarskih-robot/> (дата доступу: 08.09.2025).
4. Яроменко О. В., Миронець Н. Р. Стан розвитку сільського господарства Рівненщини в сучасних умовах. *Природнича освіта та наука*. Рівненський державний гуманітарний університет. Вип. 4. 2024. С. 128–133.